

MISCELLANEA  
POSTTOTALITARIANA  
WRATISLAVIENSIA  
2/2014

#### **KOMITET HONOROWY / HONORARY COMMITTEE**

Wiktor Kofesnyk (Uniwersytet im. T. Szewczenki w Kijowie, Ukraina), Lubomir Machala (Uniwersytet Palackiego, Olomuniec, Czechy), Włodzimierz Mokry (Uniwersytet Jagielloński, Kraków, Polska), Marko Pavlyshyn (Monash University, Melbourne, Australia), Serhii Plokhii (Harvard University, Cambridge, MA, USA)

#### **RADA PROGRAMOWA / PROGRAM COMMITTEE**

Bogusław Bakuła (Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Polska), Tamara Hundorowa (NANU w Kijowie, Ukraina), Ihor Iliuszyn (Kijowski Uniwersytet Sławistyczny, Ukraina), Natalia Jakowenko (Uniwersytet im. T. Szewczenki w Kijowie, Ukraina), Marija Litowska (Uralski Uniwersytet w Jekaterynburgu, Rosja), Michal Vašečka (Uniwersytet Masaryka w Brnie, Czechy), Łarysa Masenko (Akademia Kijowsko-Mohylańska, Kijów, Ukraina), Grzegorz Motyka (PAN, Warszawa, Polska), Magdalena Koch (Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Polska), Myroslav Shkandrij (University of Manitoba, Edmonton, Kanada), George Tarkhan-Mouravi (Institute for Policy Studies, Tbilisi, Gruzja)

#### **KOMITET REDAKCYJNY / EDITORIAL BOARD**

Petr Bílek (Uniwersytet Karola w Pradze, Czechy), Vitaly A. Chernetsky (The University of Kansas, Lawrence, KS, USA), Aleksandra Hrycak (Reed College, Portland, OR, USA), Grzegorz Hryciuk (Uniwersytet Wrocławski, Polska), Juraj Marušiak (Słowacka Akademia Nauk, Bratysława, Słowacja), Jewgienj Paszczenko (Uniwersytet w Zagrzebiu, Chorwacja), Jarosław Poliszczuk (Uniwersytet im. B. Hrinchenki, Kijów, Ukraina), Ołeksandr Pronkewycz (Uniwersytet im. P. Mohyły w Mikołajowie, Ukraina), Anna Skotnicka (Uniwersytet Jagielloński, Kraków, Polska), Ała Tatarenko (Uniwersytet im. I. Franki we Lwowie, Ukraina), Natalia Teres (Uniwersytet im. T. Szewczenki w Kijowie, Ukraina), Natalia Wasiliewa (Państwowy Uniwersytet w Sankt Petersburgu, Rosja)

#### **REDAKCJA TEMATYCZNA**

Ołeksandr Pronkewycz

#### **REDAKTORZY JĘZYKOWI**

Olga Barabas-Rewak, Tara Horgan, Richard Změlík

#### **REDAKTOR NACZELNA / EDITOR-IN-CHIEF**

Agnieszka Matusiak

#### **ZESPÓŁ REDAKCYJNY / EDITORIAL STAFF**

Dorota Żygadło-Czopnik, Tadeusz Klimowicz, Dorota Kołodziejczyk, Łarysa Leszczenko, Mateusz Świetlicki

#### **SEKRETARZE / EDITORIAL ASSISTANTS**

Przemysław Józwikiewicz, Anna Ursulenko

Podstawowa wersja czasopisma: papierowa

Adres Redakcji

Miscellanea Posttotalitariana Wratislaviensia

Interdyscyplinarna Pracownia Studiów nad Posttotalitaryzmami

Instytut Filologii Słowiańskiej UWr

ul. Poczтовая 9, pok. 306

53-313 Wrocław, Polska

tel. +48 71 3754555

e-mail: posttotalitarianism@gmail.com

www.ifs.uni.wroc.pl/posttot.php

Miscellanea Posttotalitariana Wratislaviensia 2/2014

© for this edition by CNS

MISCELLANEA  
POSTTOTALITARIANA  
WRATISLAVIENSIA  
2/2014

POSTKOLONIALIZM — TOŻSAMOŚĆ — GENDER  
Europa Środkowa, Wschodnia i Południowo-Wschodnia

Pod redakcją  
Agnieszki Matusiak

Wrocław 2014  
Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego

Ilustracja na okładce: Wojciech Fangor, *Postaci*, 1950, Muzeum Sztuki w Łodzi

Publikacja dofinansowana ze środków projektu badawczego NPRH Nr 12H 12 0046 81  
*Posttotalitarny syndrom pokoleniowy w literaturach słowiańskich Europy Środkowej, Wschodniej  
i Południowo-Wschodniej w świetle studiów postkolonialnych*

Czasopismo ukazało się w wyniku współpracy wydawniczej Wydziału Filologicznego  
Uniwersytetu Wrocławskiego i Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o. o.

© Copyright by Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o.  
Wrocław 2014

ISSN 2353-8546 (MPWr)  
ISBN 978-83-229-3481-4

Nakład: 150 egz.

Publikacja przygotowana w Wydawnictwie Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o.  
50-137 Wrocław, pl. Uniwersytecki 15  
tel. 71 3752885, e-mail: [marketing@wuwr.com.pl](mailto:marketing@wuwr.com.pl)

Miscellanea Posttotalitariana Wratislaviensia 2/2014  
© for this edition by CNS

# Spis treści

## Studia postkolonialne: diagnozy — hierarchie — perspektywy rozwoju

**STEPHEN VELYCHENKO**

Kwestia kolonializmu rosyjskiego w ukraińskiej debacie intelektualnej: zależność polityczna, tożsamość narodowa, rozwój ekonomiczny (tłum. Marcin Gaczkowski) . . . . . 15

**СЕРГІЙ ТРОЯН**

Постколониальні студії: Україна в постколониальних дослідженнях . . . . . 61

**MARKO PAWEYSZYN**

Postkolonialność jako metoda i mentalność: ukraińskie literaturoznawstwo 1991–2011 (tłum. Dariusz Skórczewski) . . . . . 75

**ТАМАРА ГУНДОРОВА**

Postorientalizm, romans imigrancki i nowe możliwości studiów postkolonialnych w Europie Wschodniej: *Zarys dziejów traktora po ukraińsku* Mariny Lewyckiej (tłum. Maciej Mularczyk) . . . . . 87

**BOGDAN ȘTEFĂNESCU**

Studium analogii między postkomunizmem a postkolonializmem (tłum. Mateusz Świetlicki) . . . 107

## Gender i postkolonialny kanon kulturowy

**BOGUSŁAW BAKUŁA**

Rewizje, lustracje, banicje. O niektórych genderowych zjawiskach i aspektach konstruowania kanonu literackiego w Europie Środkowo-Wschodniej . . . . . 131

## Dyskurs genderowy a tożsamości narodowo-kulturowe

**KATARZYNA GLINIANOWICZ**

Czarnobrewa i czarnoziemy. O szlacheckim pożądanym kolonialnym Ukrainy . . . . . 161

**ОЛЕКСАНДР ПРОНКЕВИЧ**

Ukraińska rekonkwista: „archeologia” pewnego hasła (tłum. Anna Ursulenko) . . . . . 175

## Gender a gatunki literackie

**МАРТА ВАРИКАША**

Секс і кохання у гендерному вимірі . . . . . 191

**Postkolonialny dyskurs genderowy jako transgresyjna narracja  
w kulturze, literaturze i sztuce**

<b>DARIUSZ SKÓRCZEWSKI</b>	
<i>Stawiam na Tolka Banana, czyli o połowiczności serialowej dekonstrukcji dyskursów władzy . . . . .</i>	203
<b>МАРИЯ ЛИТОВСКАЯ</b>	
Образ достойного будущего в постсоветских изданиях для девушек-подростков . . . . .	225
<b>АЛЛА ТАТАРЕНКО</b>	
Переплетіння текстуального і тілесного кодів у прозі сербських постмодерністів . . . . .	239
<b>GABRIELA ABRASOWICZ, MAGDALENA KOCH</b>	
Re-wizje Europy we współczesnym dramacie chorwackim ( <i>Europa — Monolog dla Matki Courage i jej dzieci</i> Ivany Sajko) . . . . .	249
<b>KATARZYNA TACZYŃSKA</b>	
Odzyskać przeszłość. Obóz Goli otok w relacjach kobiet. Przypadek Milki Žiciny . . . . .	267
<b>НАТАЛІЯ ЛЕБЕДИНЦЕВА</b>	
«Не руш моїх кіл...»: усвідомлена маскулінність як постколоніальний виклик (на матеріалі поетичного доробку О. Забужко) . . . . .	281
<b>ОЛЬГА ТИХОНОВА</b>	
Оппозиция «фемининность-маскулинность» и проблема общения в современной немецкой «женской литературе» . . . . .	297
<b>MARTA SMOLIŃSKA</b>	
Дzięki bogu jestem kobietą! Beaty Ewy Białeckiej genderowe dialogi z ikonografią chrześcijańską . . . . .	305

**Archiwum**

<b>PATRICIA NELL WARREN (PATRYCJA KYĘYNA)</b>	
<i>Tragedia pszczół — będąc poetką na wygnaniu</i> (tłum. Mateusz Świetlicki) . . . . .	317

*Silva rerum*

<b>ЛЮДМИЛА ТАРНАШИНЬСКА</b>	
Антропология тілесного як модус ідентифікації українських шістдесятників . . . . .	331
<b>RAFAŁ CZACHOR</b>	
Postradziecka trauma jako bariera demokracji Białorusi . . . . .	355

**Recenzje, omówienia, przeglądy**

<b>MATEUSZ ŚWIETLICKI</b>	
Michael Kimmel, <i>Angry White Men: American Masculinity at the End of an Era</i> , New York 2013	367
<b>MATEUSZ ŚWIETLICKI</b>	
Jacek Kochanowski, <i>Socjologia seksualności. Marginesy</i> , Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2013 . . . . .	371
<b>KATARZYNA GLINIANOWICZ</b>	
Dariusz Skórczewski, <i>Teoria — literatura — dyskurs. Pejzaż postkolonialny</i> , Wydawnictwo KUL, Lublin 2013 . . . . .	375
<b>MATEUSZ ŚWIETLICKI</b>	
Віталій Чернецький, <i>Картографуючи посткомуністичні культури: Росія та Україна в контексті глобалізації</i> , Критика, Київ 2013 . . . . .	379

**MARCIN GACZKOWSKI**

Grzegorz Motyka, *Cień Kłyma Sawura. Polsko-ukraiński konflikt pamięci*, Wydawnictwo Oskar, Gdańsk 2013 . . . . . 382

**RAFAŁ CZACHOR**

Andrzej Poczobut, *System Białoruś*, Wydawnictwo Helion, Gliwice 2013 . . . . . 387

**MATEUSZ ŚWIETLIKI**

Kathryn Bond Stockton, *The Queer Child, or Growing Sideways in the Twentieth Century*, Duke University Press, Durham 2009 . . . . . 390

**ОЛЬГА БАРАБАШ-РЕВАК**

Анна Урсулєнко, *Роль фольклору у формуванні української національно-культурної ідентичності (на матеріалі суспільно-культурної публіцистики 1991–2004 рр.)*, Видав. Вроцлавського університету, Вроцлав 2013 . . . . . 393

Nadesłane książki i czasopisma . . . . . 399

Noty o Autorach . . . . . 401





# Contents

## Postcolonial studies: diagnoses — hierarchies — development perspectives

**STEPHEN VELYCHENKO**

The issue of Russian colonialism in Ukrainian thought. Political dependency, identity and economic development (trans. Marcin Gaczkowski) . . . . . 15

**СЕРГІЙ ТРОЯН**

Postcolonial studies: Ukraine in postcolonial research . . . . . 61

**MARKO PAWEŁYSZYN**

Postcoloniality as a method and mindset . . . . . 75

**ТАМАРА ГУНДОРОВА**

Post-orientalism, immigrant romance and the new possibilities for postcolonial studies in the Eastern Europe: A Short History of Tractors in Ukrainian by Marina Lewycka (trans. Mateusz Świetlicki) . . . . . 87

**BOGDAN ȘTEFĂNESCU**

A study of analogy between postcommunism and postcolonialism . . . . . 107

## Gender and the postcolonial cultural canon

**BOGUSŁAW BAKUŁA**

Revisions, lustrations, banishment. On some gender phenomena and aspects of constructing the literary canon in Central and Eastern Europe . . . . . 131

## Gender discourse and national-cultural identities

**KATARZYNA GLINIANOWICZ**

Black-browed girls and black earth. Noble colonial desire of Ukraine . . . . . 161

**ОЛЕКСАНДР ПРОНКЕВИЧ**

“Ukrainian reconquest”: “Archeology” of a slogan (trans. Anna Ursulenko) . . . . . 175

## Gender and literary genres

**МАРТА ВАРИКАША**

Sex and love in gender dimension . . . . . 191

## Postcolonial gender discourse as a transgressive narrative in culture, literature and art

### DARIUSZ SKÓRCZEWSKI

*Stawiam na Tolka Banana* [I'd bet on Tolek Banan], or on the incompleteness of deconstruction of the discourse of power . . . . . 203

### МАРИЯ ЛИТОВСКАЯ

The image of a decent future in the post-Soviet publications for teenage girls . . . . . 225

### АЛЛА ТАТАРЕНКО

Intertwining of textual and bodily codes in Serbian postmodernists' prose . . . . . 239

### GABRIELA ABRASOWICZ, MAGDALENA KOCH

Re-visions of Europe in contemporary Croatian drama (*Europe — Monologue for Mother Courage and her Children* by Ivana Sajko) . . . . . 249

### КАТАРЗЫНА ТАЧЫŃСКА

To recover the past — the camp Goli otok in women's Stories. Milka Žicina's case . . . . . 267

### НАТАЛІЯ ЛЕБЕДИНЦЕВА

«Не руш моїх кіл...» (“Do Not Touch my Worlds...”): The choice of masculinity as a postcolonial challenge in O. Zabuzhko's poetry . . . . . 281

### ОЛЬГА ТИХОНОВА

The opposition “femininity–masculinity” and the problem of communication in modern German “women's fiction” . . . . . 297

### MARTA SMOLIŃSKA

Thank God I'm a woman! Beata Ewa Białecka and her gender dialogues with Christian iconography . . . . . 305

## Archives

### PATRICIA NELL WARREN (PATRYCJA KYŁYNA)

*Tragedy of Bees* — my years as a poet in exile (trans. Mateusz Świątlicki) . . . . . 317

## Silva rerum

### ЛЮДМИЛА ТАРНАШИНЬСКА

Anthropology of physicality as a mode of the Ukrainian sixties identification . . . . . 331

### RAFAŁ CZACHOR

Post-Soviet trauma as a barrier to the democratization of Belarus . . . . . 355

## Reviews

### MATEUSZ ŚWIETLICKI

Michael Kimmel, *Angry White Men: American Masculinity at the End of an Era*, New York 2013 . . . . . 367

### MATEUSZ ŚWIETLICKI

Jacek Kochanowski, *Socjologia seksualności. Marginesy*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2013 . . . . . 371

### КАТАРЗЫНА ГЛІНІАНОВІЧ

Dariusz Skórczewski, *Teoria — literatura — dyskurs. Pejzaż postkolonialny*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2013 . . . . . 375

### MATEUSZ ŚWIETLICKI

Віталій Чернецький, *Картографуючи посткомуністичні культури: Росія та Україна в контексті глобалізації*, Критика, Київ 2013 . . . . . 379

**MARCIN GACZKOWSKI**

Grzegorz Motyka, *Cień Kłyma Sawura. Polsko-ukraiński konflikt pamięci*, Wydawnictwo Oskar, Gdańsk 2013 . . . . . 382

**RAFAŁ CZACHOR**

Andrzej Poczobut, *System Białoruś*, Wydawnictwo Helion, Gliwice 2013 . . . . . 387

**MATEUSZ ŚWIETLIICKI**

Kathryn Bond Stockton, *The Queer Child, or Growing Sideways in the Twentieth Century*, Duke University Press, Durham 2009 . . . . . 390

**ОЛЬГА БАРАБАШ-РЕВАК**

Анна Урсулєнко, *Роль фольклору у формуванні української національно-культурної ідентичності (на матеріалі суспільно-культурної публіцистики 1991–2004 рр.)*, Видав. Вроцлавського університету, Вроцлав 201 . . . . . 393

Books and journals received . . . . . 399

Notes on Authors . . . . . 401